

LEVENSRUIMTE

Twee ingezonden stukken, geschreven door verschillende mensen, doch handelend over bijna hetzelfde onderwerp, trokken dezer dagen mijn aandacht.

Het eerste was afkomstig van iemand, die in de nieuwe buitenwijken van één onzer groote steden woont. Men kent die wijken: niet enkel moderne huizen, doch als regel ook ruime, betegelde trottoirs. En deze laatste, of juist gezegd, het gebruik, dat van deze laatste gemaakt werd, was oorzaak van haar klacht. „Nog maar net komen ze uit school, of ze binden al de rolschaatsen onder hun voeten. En het geheele trottoir is hun terrein. Voor den armen voetganger blijft er geen plaats. Hij loopt zelfs voortdurend gevaar, aangereden en omvergegooid te worden.” Zoo klonk, in een beetje andere woorden, haar klacht, die dus liep over den overlast, door de jeugd aan volwassenen aangedaan.

En over dezen overlast, doch dan in den vorm van baldadigheid, klaagde ook de andere inzender. Deze woonde in een oud, vroeger rustig-deftig, doch nu een beetje achteruitgegaan stadsdeel. Vroeger stonden daar boomen, breed-vertakte boomen, die in den zomer hun koele schaduw gaven aan de straat en aan de huizen. Dit was, toen het verkeer minder haastig en minder druk was, ook minder eischen stelde. Voor de auto's, die hun weg zochten ook door dit stadsdeel, moesten de boomen wijken. Ze werden geroid. Als vergoeding voor de bewoners, die nu immers, in plaats van op groene boomkruinen, op nuchtere straatstenen mochten kijken, kwam er midden in de breede straat een soort plantsoentje. Wat gras, een paar bloemperkjes. De ruimte liet dit toe, want eertijds was hier water, dat gedempt werd.

Misschien misten de bewoners hun boomen, maar ze hadden dan toch hun gras en hun bloemen...

Ja, zoo zou het zijn geweest, als de wereld zonder kinderen bestond. Doch dit eertijds deftig-rustige, en nu nog betrekkelijk rustige plekje, was door die rust en die ruimte ook een tamelijk veilige speelplaats voor de kinderen. Ze kwamen uit de zijstraten; ze speelden niet enkel op de trottoirs of op de straat, maar bij voorkeur in het plantsoentje. Ze plukten, neen, ze rukten de bloemen af. Ze vertraptten het gras. Tot één van de bewoners met gram gemoed zijn klacht neerschreef over de bandelooze jeugd.

Ik kan me zijn gemoedsstemming indenken. Ik zou ook niet graag zien, dat mijn tuin vernield werd, zelfs niet al had ik enkel het uitzicht erop en deelde ik dit met mijn medebuurt-bewoners. Ik kan me ook de klacht van de eerste inzender begrijpen. In de laan, waar ik woon, blijft de rolschaatsende jeugd midden op den weg en houden de (overigens schaarsche) voetgangers de beschikking over het trottoir, dat niet uit tegels, maar uit vastgestampt zand bestaat. En omdat het hier stil is, vind ik dat die rolschaatsende kinderen wel een aardig vertier brengen. Doch enkele meters verder, op den drukken verkeersweg, vormen ze al zoo iets als een gevaar.

En toch — de jeugd heeft, evengoed als de volwassenen, recht op levensruimte. Vergeten wij, die al maar klagen over de baldadigheid van de hedendaagsche jeugd, niet te zeer, hoe weinig gelegenheid tot spelen die jeugd in sommige stadsgedeelten vindt. Ik geloof, met velen, dat er onder een breede laag van ons volk, volwassenen zoowel als kinderen, een schromelijk gebrek aan tucht heerscht. Maar laten we, bij het bestrijden daarvan, ons niet bepalen tot enkel verbieden en klagen. Laten we ook iets doen, om de jeugd levensruimte te geven. En levensruimte beteekent ook: speelruimte.

De Haagsche hoofd-commissaris van politie, de heer N. G. v. d. Mey, geeft m.i. zoo'n mooi voorbeeld van de manier, waarop het *wel* moet. Allereerst tracht hij verkeerde dingen te voorkomen, door zich, eer de vacaties beginnen, te richten tot de jeugd en tot de ouders met een vriendelijk, vermanend woord. Doch ook trof het mij, dat er in de tien geboden, die hij uitreikte, niet kortaf staat: „Je mag niet op drukke punten rolschaatsen,” maar dat hij zegt: „Als je in de stad op rolschaatsen wilt rijden, vraag dan aan een agent, op welke plaatsen je dat mag doen. Hij zal het je graag vertellen.”

Als er nu ook maar heusch ruimte genoeg is, om dit te doen. Als er over het geheel voor de stadsjeugd maar voldoende speelterrein is. Het hindert niet, of ze een flink eind moeten loopen, om er te komen — als het er maar is. Midden in de huizenzee van een binnenstad kan men nu eenmaal moeilijk ruimte scheppen voor een speelveld. In de buitenwijken is dit anders. En de eerste klacht, die ik aanhaalde, bewijst, dat er ook daar, ondanks de ruimere bebouwing, behoefte aan afzonderlijke speelgelegenheden bestaat. Gelukkig ziet men dit meer en meer in. Er zijn vereenigingen, die ervoor zorgen, dat het groote-stads-kind, ook het armere, 's zomers een keer naar buiten kan. Misschien zelfs vrij geregeld in de gelegenheid wordt gesteld, daar te spelen. Er zijn buurtvereenigingen, die voor hun woonbuurt speelgelegenheden scheppen en zorgen voor controle. Dit is sociaal werk van de eerste orde. Wellicht kunt ge iets doen, om het aan te moedigen; om het te steunen. Verzuim het dan niet. En als af en toe, in dezen vacantie-tijd, ook uw rust eens verstoord wordt door al te luidruchtige kinderen uit uw buurt, vraag uzelf dan, eer ge boos op hen wordt, eerst eens af, of het hun wellicht aan de noodige levensruimte ontbreekt. Ik zeg niet, dat ge daarom *baldadigheid* behoeft goed te keuren. Maar ach, wij, ouderen, noemen ook wel eens baldadigheid, wat in den grond niet anders is dan de behoefte om zich uit te leven. En om aan die behoefte tegemoet te komen, mogen we af en toe wel eens een klein weinigje van onze eigen rust opofferen.

J. M. W.-W.

HET BEZOEK

Langzaam en rustig reed de auto het hek binnen van de groote villa, die als Rusthuis is ingericht, en weinige minuten later leidde men mij naar de kamer van de dame, die ik ging bezoeken. Terwijl ik in den stoel tegenover haar zat, hielpen vriendelijke handen haar om wat gemakkelijker te zitten. Met weemoed realiseerde ik me, dat deze, slechts enkele jaren ouder dan ik zijnde vrouw, niets meer kan. Ze kan niet meer staan, dus ook niet meer loopen; ze moet met alles geholpen worden, want ook haar handen weigeren hun diensten. Met alles: met eten, met drinken, met het snuiten van haar neus. Met alles: als ze een briefje of kaart geschreven wil hebben, moet een ander het doen, want ze kan zelfs haar handtekening niet meer zetten. En wie bedenkt, dat een ander je correspondentie moet schrijven, kan misschien ook begrijpen, dat de intimiteit van een brief weg is. Terwijl ik bij haar zit, denk ik er aan wat dat „alles” nog meer kan zijn en een groot medelijden welt in me op. Altijd aan je stoel gebonden te zijn, niet eens te kunnen opstaan. En wat te doen als moedelooze gedachten op je aankomen en je gevangen willen nemen. Nooit meer een vakantieplannetje te kunnen maken en alleen maar blij moeten zijn als nog eens iemand je komt opzoeken, ik vond het ontzettend. En dan ook bijna niet meer te kunnen lezen, alleen heel groote letters, neen,